

Skåne

ACC. N:R. 4163

Landskap: ~~Skåne~~ *Skåne*

Upptecknat av: *Luz Stordgren*

Härad: *Ousjö*

Adress: *Högsröd Låberöd*

Socken: *Hallaröd*

Berättat av:

Uppteckningsår: *1934*

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Uppteckningen rör *såg* om en del gullekar som
~~den~~ *Votgissningar* som ingick som anväring
bland de andra lekarna, bland de övriga
lekarna kan man jag att berätta om som
som lektes under min barndom, eller
omkring 1890 till en del av dem har
något äldre än från 90-talet, o har
varit i bruk både i min mors och morfars
tid, o lektes dels under vintern vid
julen, samt andra tillfällen gilla o de
alla soade sig både äldre och yngre
utan undantag. Votlekarna såväl som
kraftprova är i regel ingen ålders begränsning

Skriv endast på denna sida!

29 sid.

Jag vill härmed börja med några
 Håtgållningslekar, som var i bruk i min
 barndom, den första jag här vill berätta
 kallades för Goda Råven, o gick till
 på följande sätt, först lades tre stycken
 mätter till huvud i triangelform därpå
 tre stycken till hals i rak linje, sen
 tre st vid var sida om halsen till
 ben, sen tre stycken vid varje ben
 i triangel som bildade klou, sen tolv
 stycken i halsens längdriktning som
 bildade rygg, sen återigen tre stycken
 vid varje sida om ryggen där den slutade
 som bildade ben, sen åter tre stycken
 vid varje ben i triangel som bildade klou,
 sen sex stycken i ryggens färsättning
 som klou samman, o så till alla

sist tre stycken, vid slutet av rampen
också i treangel, som kallades jobh.
sen så hela råven var utlagd, av nättar
skulle den personen som skulle gissa,
gå bort från bordet, och vända ryggen
mot dotsamma, varpå den som skulle
fråga på råven, stod vid bordet o började
på följande sätt, genom att peka på en
natt som låg vid råvens huvud, varvid
han fråkte, va e de, den gissande skulle sen
svara, omedelbart på varje fråga, o svarte då, hood
den andre, va e de, hood, va e de, hood, va e de
hals, va e de, hals, va e de, hals, va e de, ben
va e de, ben, va e de, ben, va e de, klau,
va e de, klau, va e de, klau, sen fortsattes på
samma sätt med det andra benet, sen
upprepas frågan talu gånger när man

Nasta gissning. Men som lätur i spöven
 min lätur ätte, svarade den andre gissande,
 den förste frågde då, ^(sagga sprungen skogen) härr många grisar har
 han, den andre försäkte då gissa, ^(hur) ibland
 hände det så där var bara en nät, således
 endast sosen, o inga grisar, i bland kunde
 man taga handen full av nätter för att
 försöka lura den gissande men det var
 möjligt, men kunde den som gissa gissa
 rätt fick han attes ammon i annat ^(jeda) han fick
 han lägga till vad som sådes för mycket
 eller för lite, sosen eller en nät räknades
 alltid först i från, till ex gissades där 10 grisar
 o der var bara 7 nätter fick den gissande lägga
 4 nätter, samma sak om där ex 10 nätter o gissade
 6 grisar, fick den gissande lägga 3. ^{(förklaring över}
^(jeda) förklaraande ord byggde på. Som lätur spöven härr jeda, ne
 hur var ^(sagga sprungen skogen) var gissa, ne
 var

En annan gissning, lydde så, Nöder i min
Taska, o brännvin på min flaska
här många syba (supar). Flaskan räk-
(hur) nades först i grän, sen räknades de nöter
som häls i handen, gissade man rätt så
gick man allsamman, i annat fall gick man
ligga det som skilde. En annan gissning
var dänna, här kommer en Herremann
Rianes, här många svänner (botjenter)
har han, Till sist en Tim, Jaa fäller (duggar)
Trä, jaa kör ätte (äfter där) här många
lass, här räknades lasset för den som giss.

Sam amvårling en lekar under
under julen, och under vintern, isgussbot
när något, Julagille, eller något så kallad
kaleas, forskan, lektas ju i regel en hel
del, lekar amvårlande, en varandra, för att

berja med någon. Tar jag först! ~~Grimma Fingerring~~
En Fingerring togs fram de lekande lämnade
rummet, utom den som skulle gramma finger-
barket den stannade inne, o gånge dotsamma
när dötta var gjort, gick de utvarande kom-
ma inn, ibland var det ingen liten sak att
hitta det, men så snart en hade hittat det
gick dänne bort o satte sig, sen han först
sagt för den som grämt fingerbarket var detta
fanns, när så alla hittat det, var det dänns tur
att gramma det, som först hittade dotsamma.

Grimma Ringen! alla sutta i en ring
i rummet, utom en som gick från den ene
till den andre, och hade en ring, fingerring
eller något annat föremål i handen
o höll handen i vars o ens knä, under det
följande förordet uttalades för var och en

Gömma gömma ringen, sät o gott o
väl, och som gömde ringen kunde fort-
sätta, till flera stycken o låtsa att ringen
ännu befann sig på vandring fastän den
låg i knäet hos en av de sittande, mån
så innan någon visste om det var det
till att rucka upp händerna o säga, vem
har ringen, alla skulle då till att känna
äfter, den som då hade den fick gå o
gömma den nästa gång.

Låna Värme! gick till på följande
sätt, de leka de sätte sig på tillgängliga
i platser i rummet, varpå en av de leka de
tog en klapp i handen o gick från den ene
till den andre, att under det han sade till
var och en, låna värme, denne svarade
då gick de näbboen, han gick då till

nästa man med samma anskållan o
gick samma svar, när då alla va över-
hörda (tillfrågade) tog då en som gick med
kåppen, o kastade den på golvet under
utrop Kåppen bränner, de som de skulle
då springa upp från sina platser, o på samma
gång byta plats, vilket även kunde försiggå
under tiden, då en som lyste värme gick, det
gäldes då för denna att kasta kåppen o inte
då lediga platsen i hast, varpå denna gick
gå i hans ställe, lyckades det inte att på
någon plats på detta sätt var det till att
kasta kåppen på golvet under det, man såg
kåppen bränner då alla var tvungna att
byta plats, o då gäldes det även kortligen
att gå för på en, så att någon annan
gick översta gången med kåppen.

Piska Limmen.! (riskvasten) hands en fjöskris.

Gick så Tim ut en av de lekande tog en riskvast i den ena o en käpp i den andra handen, o gick ut ur rummet i kik eller förstuga o stannade där, tills en av de innevarande kallade på honom, och för övrigt var i förbindelse med den uteliggande genom hemliga tecken, som överenskams på en eller annat sätt så ingen märkte det. Däru innevarande skulle nämligen ha någon av de andra gömma en ring, fingerborg, eller något annat föremål i knäet hos de innevarande som såg inne i rummet, där som då kom med limmen, gick från den ene till den andre, att under det han slog med käppen på limmen, emellanåt lade han öret mot kvasten, under det han då och då

Skade vill du säga mig vem som har
fingerbarket, o hade till att synas en farlig
kry för att finna där som hade det gamla
föremålet, men i själva verket visste han
reda på det så snart han kom in o försi
gick en rund, o gick akt på tecknet som utåta
o varierade förfänt, än med en höstning, eller
riwa sig i huvudet, torka sig om munnen, med
fl andra tecken, man kunde också höja spekul
genom att endast ändra ordet när man kallade
på den utövarande, med ordet Han, då visste
han att den han försi kom till hade föremålet
eller Nu kan du komma, var det den andre.
Han nu igen var det den tredje, den leken
stannade gärna hos de två som hade
den gemensam för att varka mera
mystiskt på de övriga.

Såpa Stjernor! lektes på två vis eller
^(såpa) så, det ena viset var att vispa upp såpa
i ett fat sån stort, nu kan ju tvättfat
användas men i min barndom hade vi
endast lerfat att tillgå. Då skulle alla de
som skulle vara med i lekens ta var sitt
kalustår och ställa sig i en rundel om
kring fatet, som var placerat på en stol
hållt en trefötting, därefter skulle alla en
o var på sin gång bläsa med sina kalustår
i såpvattnet, för att se vem som kunde
gå de största o vackraste såpbubblorna
när då de blåsande var som bäst i partens
tag, en av de närvarande o slog med flata
händen i vattnet, så att det stänktes
upp i ansiktet på de som bläste, det blev
gärna alltid stor munterhet på avslutningen.

Stöba Stjärnor! Det andra sättet var att
i stället för såpa, kunde en stearinljus
eller som i gamla tiden Talsyll vaxljus, som
finnes däröfter lät man guset drappa i
vattnet, under det de som stod rundt
omkring fatet, skulle alla på en gång blåsa
ljusfärlarna i midten av fatet, så gälde
det liksom förut, att i det lämpligaste
ögonblicket lägga labben rakt i fatet
varpå effekten blev densamma som förut.

Kansten och Tralla! Var en
lek som gick en stäpan mångfaldiga
gångar under min barndom, o gick till
på så vis, man försökte om möjligt
gå fram på två stycken svarta, ludna
mössor av skinn, varpå man tog och
strödde kinnrök i skinnst på den ena

mössan och lämnade denna åt den som
skulle lära sig att tralla, det var bäst
o vara i ett rum där belysningen var svag
eller ringa, en guldgransjus kunde användas
som belysning helst i skymundan, trall-kavst
nära en tag, då samtidigt den andra mössan
i handen, varpå kan sade till den andre
nu ska du göra precis som jag gör, annars
kan jag inte lära dig. Men nu börjar vi
jag kan tralla, den andre svarade då, ja kan tralla
sen fortsätter vi, ta nu o gör precis som jag
gör för annars kan jag inte lära dig, här
nu åter nu ta vi ett tag med mössan
på vänstra, o ett tag på högra kinden
under det du säger, för vänstra kinden, kläxa
med tid, o den högra, kläxa med tid, för nu
kan jag tralla, varpå trall-kavstusien tar

en spegel o lämnar den andre, o säger
ja då behöves ja inte o lära de mer
när du kan förstå, men du kan i alla
fall titta de i spegeln, så får du ju
syn för sig så du kan din kaust ordent-
ligt, personen blir, om det går som be-
räknat är, riktigt svart i ansiktet, o
så har sällskapet fått sig en god skratt.

Kika på månen! alla de lekande
skulle gå ut ur rummet, så när som
två som arrangerade leken, vilka stannade
inne, en rock anskaffades, samt vatten i
en litermått eller bringare, som sattes i
ett hörn eller annan ledig plats, när då den
inträdande kom inn. Hängdes rocken över
huvudet på honom, så placerad att de
gick att kika genom rockarmen, en ljus

Var lätt för att vilseleda den som
skulle se i ärmen det här nämligen
framför den utsträckt rockärmen tills sikten
blev klar, varvid den medhjälpande tog
lilermättat oömärkt höjde rockärmen o drog
hjärter undan lite o slog vatten i ärmen
så det kom ut i avsikt att på den som
kikade, så blev det fullt mörkt.

Hälsa på Prästen! Härde också
fem nöjeslekar, samt två stycken arangjär
som var inne i rummet, härte en gosse och
en flicka, de övriga fänga lämna rummet
två stolar placerades på golvet med så
pass öppning emellan att en person ledigt
kunde sätta sig där emellan en fitt
ledes över båda stolaras sitsar och rygg-
stöd, var på det innevarande parst sätte sig

på var sin stol som piltten var lagd på.
Den ene hade en psalmbok i handen o
föreställde en präst, när då den inträdande
kann inn skulle han gå fram o försi hälsa
på prästen, sen på den andre som satt vid
sidan om, varvid dämme uppmunade främ-
lingen att ta plats emellan dem, prästen
stog upp psalmboken o lätsades läsa, i den
vid den inträdande satte sig på piltten, så
reste sig de båda som satt på stolarne, så
att den andre sjönk hastigt mellan de-
samme, o satte sig på golvet, sen var det
att få nästa man o samma väg med den
o, allsammans.

Leka Blindback. Härde väl till en en
de allra Treuligaste lekar som föickam
bland ungdommen, ett huvud kläde an-
skaffades

Samt bands för ögonen på den som skulle
vara blindback dät fick inte vara genom-
skinligt, så det gick att se dagerna igenom.
Den var det till att gömma sig så ljudligt
som möjligt och fram emellan att röra
vid blindbacken en tag. Kunde man då
gå fars eller farfars skingfäls på sig, samt
vända dän samma med uttan. Utan dät var
dä rätt svårt för backen att känna dän igen
som hade påben på sig, i bland förs kan
härmande ljudite eller en pipande, samt
ombytte av platon, dän som förs blev tagen
fick vara blindback nästa gång.

Har en balanslek vilken gick så till
att man tag en gammal träbarn (stolman)
eller en rund kula av järn sådan som förs
i tiden användes till att mätta senap med

Samt lade en en sakerna på golvet, o satte sig på densamma, samt lade den ena foten i kors vran på den andra, beuren skulle vara raka, sedan lämnades en lunt ljus i ena handen. Samt en otant ljus i den andra. Sen gäldde det en värma ljusen intän varandra för en på båda ändar, Ljusen kunde också utbytas mot en nål i ena o en tråd i andra handen, sen gäldde det en tråda tråden i nålen, vilken konststycke var svårare än en lunt ljusen.

Kraftprovet som lektes innomhus såväl som ute var bland annat en Ira Björn. Varten användes en lång rem en låter, eller en par handdukar som knötes i hop och lades om nacken på de båda som skulle pröva sin styrka, dessa stälde sig på

sk. fyra ben på golvet, med huvuden
vända mot varandra, sen skulle de på
en gång draga med halsen o nacken bak.
Länges var på sitt ställ. För så se vem
som var starkast o hade den styvaste
nackan, o kröpa baklänges o drog den andre
med sig ibland runt i rummet.

En annan pröv på styrka var att två stycken
satta sig på golvet med fötterna mot varandra
samt hade en kvastskäp eller en grovare pippe
i händerna, varvid båda fattade, med båda
händerna o drog dät värtast de förmodade
tills en av de båda kände sig besegrad.

Stäckaspråne, en av de äldrande
lade sig på golvet med ryggen uppåt
en annan intog samma ställning men
på den som låg underst, samt drog sina

händer under armarna på den som ligger
underst samt upp om nacken på denne.
i bland knäpotes händerna över nacken
sen skulle den som ligger underst försöka
att resa sig upp med denne på ryggen, som
ligger anslutna. ! Raka baser !
var en Trevligt nöje o fordrade god plats
om det skulle vara inmanhus, annars brukade
det merendels vara en friluft lek som väckte
stor munterhet, när det var en som ligger bakom
raklång till att börja med, sen var det att
låta den arbeta, som skulle lyfta, kunde man
tratta honom genom att göra sig så tung
som möjligt samt låta honom på arbete
med att lyfta bara benen o så en sist
börja kroppen så den var i vinkel mot
benen, på samma gång som man kräkte

fäternas en lag, så flög de ned, som
skulle lyfta, ibland flera alnar över
ock förbi den som låg, ibland hamnande
på fyra ben i gräset när det var i det
fria, ibland kunde samma manöver
upprepas flera gånger, då munterheten
steg till sin höjdpunkt bland de församlade.
Ryta en Bräcka Arm, förkam o förkammar
innan bland både unga o gamla, o är ju
en prau som anses för en gälla endast för
den som är verkligen seg o stark, man sat
hället vid en bord på var sin stäl, armar
na skulle hållas på bordet med armbågen
avspä bordet kivan, därpå fattade båda med
flatsidan av handen om varandras händer
armbågarna intill varandra, så gälde det
vem som kunde lägga ner den andres arm
Skriv endast på denna sida! Han hade vunnit.

En kräftprova som var mycket fremligt och roande var att lyfta en stol från golvet när man lade sig på knä på golvet. Fattade med sina händer om stolsbeneden så stadigt tag, som det skulle, nere vid golvet. När på det gällde att med en hand lyfta den från golvet och hålla den rätt ut på rak arm, de yttre benen på stolen var svårare att lyfta i, än att av de inre, d.v.s. de som var vid stolsryggen gick det då ganska lätt att lyfta stolen lätt kunde man åka på med någon tyngd. Jag vet att jag i yngre år lyfte stol med en prässjärn på som tyngd, järnet vägde 4 kg, och kunde också lägga stolen med ryggen mot golvet när på man med sina händer fattade så stadigt grepp om de benen på stolen som låg närmare golvet som gällde att med handen bräcka upp stolen, tyngden beaktades även här som uppträning var god.

En gammal lek som på ^{de flesta} ~~här~~ platser är i
utövande, är Långball! Minsta antalet spelare
var fyra, intill fem, man i laget, leken
började med att två man tog om leken, resten
användes merendels ballträdet som i bland var
en 80-90 cm långt, trädet kastades mellan de
båda en gång, där handen plockade om trädet
därifrån togs växelvis med händerna tills man
kam till ända ändan av trädet, där som fick
sitt fatt med handen skulle hålla trädet
med en hand medan den andre slog tre
slag med en viss, kunde denne slå trädet
från honom igen hans part sät, annars var
den (söd.) som fick handen överst på trädet
o fick stanna i mål, de som var ute var (bura)
en spelare av detta laget stannade inne o kallade
upp ballen till den från andra laget som skulle

slå rät på bollen, Tre slag slogs, därefter skulle
däms omlöptligen springa till utomstöt som
ibland låg på 50 meters avstånd, slogs lång
lyra innan tredje slaget ägde däms rät
att springa på vilket slag som helst, sen spelte
fortgått o det så kallad rät laget sprungit till
utomstöt men inte lyckas komma in gäldes det
att gån till inhemmet när en av spelarna lyckas
slå en riktigt lång lyra, lyckades utslaget ta
en hal lyra när bollen slogs ut, eller två
halvar, eller fyra (fjörantela) var lekna läros
då blev de (söda) men var de aförsiktiga o borta
bollen i mål innan hela laget var inkommit
o någon av det andra laget tog bollen o (stack)
brände till en av motpartens spelare innan däms
kam i mål, så förlorades lekna igen, o då
blev de dubbelte sura mål vad de varit föint!

Piiska Lyr. (arbet piiska kammur sig vit en ardsten
kelapinkare, pinkarepack, eller Buckare som hade
samma mening i byggsamål) Spelst är en
så kallad enkelt penningspel och gick så till
att de spelande ställde sig på en vit ardsten
från en sten som lades till kast mål, till vilken
var och en av spelarna kastade var sin päng, för
att se i vilken ordning var och en var i tur att
slå, den som var först i ordningen tog och lade
alla pängarna i hög med krona upp, därefter
tog en kapp och slog en slag på pängarna, så
många som han då fick att vänta sig gick
han behålla med vissi att en är för vänt mynt
så fortsatte spelarna så länge något mynt
som ej var vänt, paus togs, som var då att
höja om igen så länge spelat roade. endast
kopparsmynt användes i bland gamla två åringar från

Sten-
Oms-
Häls-
sept. 1894
Hörs-
Koppar-
Lund-
Hörs-
Koppar-
Lund-

Pär i hålan! en lek som var godt i
sväng på 1890-talet, leken gick till så
att de lekande ställde sig i ring försatta
med var sin käpp, samt en liten avstånd
mellan spelarna ca två alnar, där var
och gjordes en håla i marken, en 25-å
30 cm i diameter, omkring fyra fem tum
djup, som gjordes en något större hål
i mitten av birkens, detta hål kallades
brunn, sen tog en av spelarna en
balk och gick utaför ringen och kastade
den, försäkte sen en medels en käpp
slå till bollen så att den kom förbi
spelarna och in i brunnen, eller och
i en av spelarnas hål, varpå det blev
spelarens tur att ta hand om bollen.
Det var en särskilt nöje att klippa

Till bollen, merendels hände det att den
 som slog efter bollen, o lag sin kapp
 av sitt eget hål att en annan motspelare
 var tillräcka o lag det i besittning med sin
 kapp o så bytas hålen i förjämte, var otur
 riktigt god, o den som hade hand om
 bollen inte passelig, så fick han ha
 den från att valsa omkring förjämte, men
 lyckades han få bollen i brunnen skulle
 spelarna slå den därifrån, o då var det att
 passa på att ta ett hål i besittning.

Spela Trilla var en lek som både yngre
 o äldre ungdommar deltog i o spelades merendels
 om vinner, med en Trilla i bland beslagen
 med en järning. Trillingen försiggick merendels
 på landsvägen, samt spelades en Trä lag
 det gälte att kunna trilla långt o säkert

4163

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

28

Så att inte malparten han att hindra
där i sin lopp, för att hindra där avändes
bröder surusken var det bästa av att för det
var där för det mesta Tongen att bli him-
gades i, där Trillan blev liggande därifrån
skulle där kastas, han någon hästskjuts
så var det att tappa från medan därus pass-
rade o då gick inte Trillan kastas.

Lekar som jag varit med om min jag
fler ännu, såsom, slå på där tredje
gången. Kasta ring! Vanna gåren. ^{hita sig i}
gämnar pinga. (dra knoa. såsom ^{starten!} tävling
lekar i styrka var ju för den manliga ung-
damen i 17-18 års ålder att visa sin styrka i
att bära en tunna råg eller bren matvarande
i vikt ca 126 kg, vidare att lyfta på stora
stenar för min del lyfte jag vid den åldern
över 300 kg

Skriv endast på denna sida!

Kamr på
lekar.

satt, det var inte alls svårt att de
äldre med en viss stoltset visade sin styrka
gå. En ock med sin vigthet för de yngre
som med en viss vördnad tåna som andra
värre för än kunna göra samma bra
äfter, kanske utvecklingarna svårt ut
lite mer En formater än jag först Enkelt
min, men bristfälligheterna ber jag om
översende med. Gärna En & den Gärna